

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:
 Egész évre 6 frt — kr.
 Negyedévre 1 * 50 *
 Hal-iben na. noz. aordva:
 Egész évre 8 frt — kr.
 Negyedévre 2 frt — kr.
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre 10 frt — kr.
 Negyedévre 2 * 50 *

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

M megjelenik minden nap a hétfői és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáca u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, július 3

A mezei munkások bajai.

(Sz.—) Amint a mezei munka elkezdődik, napirendre kerül a munkás-kérdés. Az aratási nóták nem hangzanak már, a gazdára mondott dikciók elfeledve rég. Nem örömmel nyul már a kaszához népünk, csendőr-szurony hajtja.

A mezei munkások mozgalma szörnyen elfajult ezen a dicsért tejjel-mézszel folyó magyar földön. Régen pénzzel és vérrel áldozta a nép hnzájáért, százezreket lelkesített a »Talpra magyar« szava, ma idegen nyelven szól már ez a költemény, erőszakkal kell megakadályozni a kivándorlást, s a *haza* neve helyébe a *kenyér* lépett, ezért él és hal a munkás.

Háboru dul, társadalmi harcz, melyet oly modorban viv a munkás, mely a gazdát is, őt magát is mielőbb tönkre teszi.

A kormány új csapatot mozgósított a gazdák védelmére. Katonák és rabok fognak segíteni, ha kell az aratásban. Senki sem kételkedik a jó szándékon, az intézkedésnek meg lesz az a jó hatása, hogy az Isten adta termés be lesz takarítva, de hogy ezzel a munkáskérdés ügye csak egy hajszállal is rendeztetnék, arról szó sincs.

Elég komolyan nem is foglalkoznak a munkáskérdéssel, rendesen azt vetik fel, hogy a munkások az okai minden bajuknak, mert a férfiak óriási napszám mellett dolgoznak, nők és gyermekeik pedig otthon lopják a napot az árnyékban s a temérdek munkás kézt hevertetik.

Ez pedig nem áll. Igaz, hogy külföldön férfi, asszony, gyermek a gyáros szolgája, s habár az egész család a mozgóni tudó kis porontyig izzad, fárad napestig, még sem tesznek szert gazdaságra soha, de ezeknek legalább nyomoruságos napi bérük biztos, azí sem a jég, sem a ragya el nem veri. E mellett aztán tessék is megnézni azt a kihasznált nyomoruságos népet, aki így éldegél. Talán csak nem czélja senkinek a magyar fajt is ilyen igavonóvá tenni?

A munkás asszonyok nem lopják a napot nálunk sem, ha egy része nem is végez mezei munkát. Már a mi népünk nem tud fokhagymán és retken megélni, mert kemény munkát végez, annak legalább egyszer naponként meleg étel kell — ezt az asszony főzi, apró marha is kell, hogy legyen miből garast látni, ha nem lesz munka, a gyerek sem úgy nő mint a suba gallér, vigyázni kell rá, mert se bölcsőde se ovoda falun, később a szövés-fonás is az asszony dolga. Végez az annyit, mint egy német munkás nő, csak más zsánerben.

Egyszerű kárhözhatással nem lesz megoldva soha a munkás kérdés, legfeljebb elodázza a mindig nehezebbé váló megoldást, ha a bajokat negligálják, vagy egyes szájhős agitátoroknak tulajdonítják. Gyógyszerről kell itt gondoskodni, még pedig negatív és pozitív módon.

A szájhős naplopó agitátorokat kéréltetlenül, esetleg külön törvény szigorával kell büntetni, mert átkos munkájuk levét a szegény munkás issza meg, míg az ő bőrük idáig sértetlen maradt.

Positiv módon pedig azzal, hogy a telepítési törvényt praktikus módon kell szervezni.

Erre nézve a német törvényekben igen jó és kipróbált mód van.

Nekünk arra kell törekednünk, hogy a 2-3 holdas, vagy még szegényebb ember, ezt a kevés ingó-bingóját pénzzé téve, a pénzt beruházásra használhassa, midőn a telepes birtokot elfoglalja, a vétel árral nem is törődve, tisztan az *állami* jótállás fejében megállapítandó formák mellett való szerződés alapján.

Egy ilyen képes lenne 20—30 holdas területet megvenni és a hozzá szükséges beruházást előbbi birtokából beszerezve egy új hosszú élet fáradalmai után a birtokot, melyet részenként *állami* jótállás mellett letörlesztette magáénak vallani.

Ez így is történt a németeknél, hol a telepítvényesért az állam áll jól, sőt kulturmérnökei stb. által tanácscsal segíti is.

Nálunk elhibították a telepítés kiindulási pontját, amennyiben bankok által akarják végrehajtani.

Hja! jó uraim, kormány férfiak, így új gseft nyílik a bankoknak és semmi a telepítvényeseknek. A bank gseft vállalat, közkereseti társaság, nem szamaritánus egyesület s ha a telepítvényes nem fog tudni pontosan fizetni, bizony ki egzekválják, és a kis földdel bíróból — földön futó lesz. Így újabb latifundiumok támadnak a ki egzekvált telepítvényeken s a szegény embert proletárrá tesszük.

Ne a könnyebb végét fogjuk a dolog-

A „TISZANTÚL“ TARCZAJA.

A lakótársak.

Irt: Mendelényi Béla.

Eltekintve mindentől, 6 tanár, 1 igazgató és 1 főigazgató éretnek nyilvánított s ez állításukat mindannyian aláírásukkal is megerősítették.

S a családi tanács, mely minden ilyesféle fontos eseménynél, mint hanyadó organum szerepel, összeült. Össze és — maig is kideríthetetlen okok behatása folytán — azon szilárd meggyőződésének adott kifejezést, hogy reám nézve a legmegfelelőbb életpálya a jogászi lesz.

Miért épen a jogászi és miért nem orvosi, kereskedői, mérnöki, bányászati, katonai, törzs-könyvelői, finánczi, gazdasági és erdészi?

Borus időben folyton ezen tépelődöm, — de mindeddig nem tudtam megoldani ezt az éles kérdést.

Elég az hozzá, hogy a határozathoz képest szeptember elején anyám megölelt, apám 82 frt 36 krt nyomot a kezembe, nagybátyám pedig felemelte bütykös mutatóját és — mintegy bucsuztatóul így szólt: Aztán okvetlen lakótársat keress ez legyen az első dolgod, mert csak így boldogulsz abban a bábéban!

En pedig — egy újabb rejtélyivel gazdagabban — vasutra ültem. Egész Budapestig törtém a fejemet, hogy jogászi pályámon miért nélkülözhetetlen, kísérő különítmény a lakótárs?

De megszoktam, hogy a zsebbpénzzel együtt az életelveket is hazuról kapjam, meg azután Dini bácsi — a nagybátyám — mint tekintély, osztatlan bámulatban sütkérezett családjában — belenyugodtam tehát, lakótárs nálam princípium kell, hogy legyen és Pestre érkeve vezérfonalom lesz az élet hullámost ömkelegében.

Megérkezve páratlan és mégis kettős székesfővárosunkban, egyenest az egyetemhez vettem utamat. Hol keressék megfelelőbb lakótársat, ha ott nem, gondolám. Kiáltottam tehát az Alma Mater kapujába és lehetőleg barátságos arccal a következő 3 kérdést intéztem ki s be járó leendő kollegámhoz.

1.) Ha szabad kérdeznem, van uraságnak lakása?

Mire 34-en úgy feleltek: Állandó? s szó nélkül ott hagytak.

2.) Van uraságnak lakótársa? Mire 56-an feleltek: Sajnos.

3.) Nincs uraságnak lakótársra szüksége? Mire 105-en felelték: Eltalálta!

Megvallom, meg voltam akadva. Ez a nem várt hideg, sőt jégbehűtött fogadtatás megérette bennem azon meggyőződést, hogy a vezérfonalat — a lakótársat — nem a jogász közt kell keresnem.

Akkor hát hol?

Hol vagy Dini bácsi, hogy erre az égető kérdésre felelj?

De — mintegy pót Dini bácsiként megfelelt a deszkakerítésen egy vérpíros plakát:

» A ki ismeretség híján nevelőt, gazdasz-

szonty, állást, hivatalt, kölesönt, lakótársat, stb. keres vagy akinek

nevelőre, gazdasszonyra, állásra, hivatalra, kölesönre, lakótársra stb-re szüksége van;

az leghelyesebben teszi, ha a Budapesti Hirlap kishirdetési rovatát igénybe veszi, mert ennél a legkeresettebb, legolcsóbb és legjobb lapnál biztosan czélt ér!!!

Hé ez az!

Hirdetni fogok.

Igen, másnap már ott pompázott a többi közt ez az apró hirdetés is:

Lakótárs kerestetik. Egy jó házból való, szőke, középtermetű, jól éreztégetett joghallgató ismeretség híján hasonló hajlamu lakótársat keres. Levelek »Lakótárs« alatt a kiadóba kérétnek».

És mi legesodátatosabb, harmadnap, a jött is reá a felelet:

» Lakótársnak ajánlok: Egy barna, magas termetű, distingvált uri ember, előkelő összeköttetésekkel. Korra, vallásra nem néz. Értekezik naponta esti 8-tól a Vig Elefánt kávéházban.

Világos, hogy, ez nekem szólt.

Kora délután elindultam tehát, de öreg este lott, mire a Vig Elefántra akadtam.

Beléptem, leültem s elfogódva körülnéztem. Ha Ronda Vizilónak nevezték volna, bizony találóból néven nevezik el ezt az istállót.

Mert falai barnák, boltozata fekete, asztalai pedig fényesek voltak a piszoktól.

A vendégeken meglátszott, hogy a külső

nak, hanem ha jót akarunk, tegyük egész szívvvel lélekkel.

Földet a népek nem, jószándéku, de sikerteleu törvényeket — ebben tessék a német példa után indulni, hisz a törvény gyártásnál ez immár nem szokatlan ut.

Autonomiai mozgalmak az egyházmegyében.

A központtól legtávolabb eső szilágy-somlyói kerület az első, mely megállapodott az autonomiai kongresszusi jelöltek személyében.

Julius 1-én volt ugyanis Szilágy-Somlyón a kerületi papság rendkívüli gyűlése, amelyen a kerület tagjai a hirneves egyházi író Dr. Karsch Lollion, derecskei plébános jelölése mellett foglaltak állást.

Mint tudósítónk jelenti a világi képviselőt illetőleg a kerület polgárai a váradi kath. kör érdemes einöke Gróf Batthyány József, élesdi nagy birtokos személye körül csoportosulnak, a helyi bizottságok elnökei egyhangulag az ő jelölésében állapodtak meg.

Erdély és az autonomia.

Az autonomiai kongresszusra, mint tudva van, meghívást kapott az erdélyi rom, kath. egyházmegye is, amely már jelenleg autonom alapon van szervezve. Ama módoszatok és feltételek megállapítása céljából, melyek mellett ez az erdélyi kath. önkormányzati szervezet bele lesz illeszthető az országos kath. önkormányzat keretébe, tendkívüli közgyűlést fog tartani a jövő hó 10-én Kolozsvárt az erdélyi rom, kath. status. E gyűlést, melyek még az elhunyt Lőnhart püspök hívott össze, meg is fogják tartani a jelzett napon. Az autonomiai kongresszusra az erdélyi r. kath. egyházmegyében választandó tagok — mint hírlik — ki fogják a kongresszuson jelenteni, hogy résztvesznek ugyan az országos kath. önkormányzat szervezésében, de viszont ragaszkodnak az egyházmegyéjük szerzett jogaihoz s önkormányzati szervezetéhez is.

Schlauch bibornok az autonomia szervezetéről.

Érdekes közleményt hozott az »Autonomia« cz. folyóiratnak most megjelent 2-dik száma. Azt a beszédet hozza, melyet Schlauch Lőrincz, akkor még gyarmatai plébános, a csanádi egyházmegye küldötte mondott az autonomia szervezetéről. Nemcsak azért érdekes a beszéd, mert első országos szereplése a nagynevű egyházfejedelemnek, hanem érdekes, tartalma, iránya miatt is. Itt adjuk az egészet:

A bizottsági javaslatot a részletes tárgyalás alapjául elfogadom. Elfogadom pedig azért, mert a szervező gyűlés által létesítendő autonómikus intézmény szellemének lehetőleg megfelel, de azon tulajdonságokat sem nélkülözi, melyek egy helyesen alkotott választási törvényben megkívántatnak.

Vezérfonalom e kérdésben azon egyháznak szervezete, melynek a magyar katolikusok ki-egészítő részét képezik, és melyből sem szellemben sem szívben különválni nem akarnak.

Ugy hiszem alig lehetne kétségbe vonni azon tapasztalati axiomát, hogy csak azon intézmények bírnak életerővel, melyek természetes fejlődés útján létesülnek; és történelj ezen fejlődés egyes emberben, vagy egész testületben, akár a physikai, akár erkölcsi világban, a logikai postulatumok mindennütt érvényesítik magukat. Az alkotmány, mely nem a nép életéből, természetéből szokásaiból, multjából szóval nem annak szelleméből fejlődött, soha test vérré nem válhatik. Buckle Angolország civilizációjáról íj nagy tudomány munkájában Anglia nagyságát csak annak tulajdonítja, hogy hazája heterogon elemek külbehátasának éppen elszigeteltsége miatt nem volt annyira kitéve, mint más nemzetek, s így lehetséges lön, önmagától, a természetes útján haladnia.

Észszerű lehozás útján mind a katolikus autonomia képviselőnek, mind az erre vonatkozó választási szabálynak az egyház intézményének szellemében kell gyökerezniük. Ellenkezőleg vagy czéltévesztők lennének, vagy elláthatatlan bonyodalmakat szülnének.

Nem egy kísérlet tétett már az egyház alkotmányát a polgári életben található intézményekhez idomítani, vagy ezek szerint magyarázni. Felemlítem-e a 16-ik századnak szellemi forradalmát, mely az egyéni tökéletes függetlenség elvét kikiáltván, a szellemi tekintélyt száműzte és demokratikus alapra helyezvén, a szakadást a katolicizmustól létrehozta?

Oda mutassak-e a 18-dik századbeli törekvésre, mely a németalföldi Van Espen által a tudományban, németországban az emsi punctatiókban, és a pistojai zsinatban nyilvánult? Mind-ezen törekvések éppen oly kevésbé sikerültek, mint nem jogosultak azon ujabbkori inszinuációk, melyek a katolicizmust az absolutizmussal azonosítják. Van Bommel lüttichi püspök rossz néven vette, és e roszalásnak egy igen szép munkában kifejezést is adott, hogy Franciaországban a restauráció után XVIII. Lajos s X. Károly által a klerus tagjai az udhoz vonattak, miáltal a katolicizmusra azon gyanu hárult, hogy szelleme és lényege absolutistikus. Guizot legujabban a virágzásnak indult francia katolikus egyháza nagy veszélyt lát abban, hogy az imperializmus a klerust mind szorosabban kíváuja magához és érdekeihez fűzi.

Uraim! a katolikus egyház szervezete szerencsés kombinációját képezi a tekintélynek s egyéni függetlenségnek, a rendnek s szabadságnak, melyet töle sok politikai intézmény megirigyelhetne. Alkotmánya, valamint távol van minden tiszta demokracziától, éppen oly kevésbé barátja az abszolút kormányzatnak.

Az isteni tekintély melyen nyugszik, az emberi szabad tevékenységnek tág kört enged Nihil tam liberum, quam religio.

A tekintélynek és szabadságnak ezen összesítése azon büverő, mely a keresztény intézmények, fennállását a társadalomra nézve oly kívánatosá teszi. Tagadtassék meg egyik vagy másik, s e büverő megszűnik. Boldogemlékü XVI. Gergely pápa az 1831-ben hozzá folyamodó belga püspököknek azon kérdésekre valjon az uj, a forradalom által alkotott kormány irányában mily állást foglaljanak el, »Sollicitudo Ecclesiarum« című bullájában ezt mondá: »A papságnak soha sem kell tevékenységét azoknak politikája szerint intézni kik a hatalom polczán ülnek, hanem mindig azon érdekek szerint, melylyel a rájuk bízott lekek ürde iránt viseltetni tartoznak.

Az autonomia katolikus lesz; az autonomia a katolikus egyház terén állandó: tehát ennek is azon kettős jelleget kell viszatükröznie. Nem fogja elnyomni a vélemény szabad nyilvánulását s az akarat szabad tevékenységét, mint az absolutizmus, de nem is fog mindent nivellirozni, mint a tiszta demokraczia. Nem szükség mondanom, hogy a választási törvénynek is e célra kell irányulnia.

Bátor vagyok a nagy tekintélyü gyűlés kegyes figyelmét ezek folytán egymás körülményre is felhívni. A katolicizmus mint nagyszerű történelmi tény áll előttünk. Tizenhét száz-

megjelenésre nem sok súlyt fektetnek, de a mosónokkal határozottan hadilábon állanak.

Egy szutykos pinczér végigmért, gyanus arcezzal és foghegyről kérdé:

— Mi tetszik?
— Kávé.
— Milyen?
— Milyen?
— Hát persze! fehér? fekete? barna? sötét? világos habbal? föllet? piccoló? kapuciner? ...

— Megálljon hozzon sört!
— Hát akkor mé nem tetszik mindjárt mondani? szólt ő neheztelve és rohant.

— Mondja csak, fordultam hozzá, mikor visszatért, nem kerestett egy distingvált ur engem? a pinczér bámulva körül nézett.

— Di—s—t—i? nem olyan nevű?
— Egy magas, barna?
— Az igen!
— Küldje ide, mondja, itt vagyok.

A pinczér újra elrohant, s csakhamar asztalomhoz lépett két alak. Egy hárihorgas vörhenyes barna szakálu, pápaszemes kancsal és egy zömök, tömpe orró úr.

— Uraságod lakótársat keres, szólt öblös hangon a hosszabbik.

— Igen, szóltam felállva, Barna Benő, joghallgató, — s nemde uraságod ajánkozott lakótársnak:

— Igen mink. Részemről Szlipa Jarosláv optikus vagyok.

— Örvendek, mondám, s a másikhoz fordultam.

Ez borzalmasan eltátotta a száját s csak annyit hápogott.

— Ha—há—há!
— Micsoda? szóltam megrémülve.
— Igen magyarázta a másik: Bumbuc Jeremiás siketnéma.

— Tá—tá! hápogá a tömpe orru.
— Igen! szóltam részvétellel és rövid néhány szóval elmodottam biográfimot.

— Nos én taresam vette fel a szót Szlipa lakótársakul ajánkozunk; ha nem lenne ellenére önnek.

— Sőt inkább;
— Lakás már van.
— Van? Hol?

— Itt, nem messze. Kedves, esinos kis szoba. Épen elég lesz hármunknak. Roppant olcsó, 3 személyre 10 forint. Mégis nézhetjük.

— Most, ily későn?
— Miért ne, akár be is költözködhettünk.
— Igen ám, de az én bőröndöm a Propeller szálloda portásnál van minden holmimmal együtt.

— Sebaj majd elhozhatjuk.
— Helyes. Akkor hát menjünk, fizetek! — Egy pohár ser!

— Öt igazítá helyre Szlipn.
— Hogyan? hja igen, ö! Egyéb sem ni.
— Két crog! szólt rendületlenül Szlipa, — tetszik tudni, részünkre, majd megtérítjük a a közös laktérben.

— Kérem; szóltam, szivesen!
— Négy szivacs! fejezte be Szlipa. — 3 frt 83 kr. kontrázott a pinczér, fizettem tártunk Rövid ideig tartott az ut.

Egyik görbe utcán ki a másikba be, két átjáró házon keresztül s ott voltunk egy kétemeletes ház előtt.

— Ez az szólt egyszerűen Szlipa.
— Há! hápogott helyeslőleg Bumbuc.
— Ugy lépünk be, szóltam.

Beléptünk egy ingatag lépcsőn felbotorkáltunk s egy ajtó előtt megálltunk.

— Hej! Csicsóné! orditá Szlipa és meg rugta az ajtót.

— Tolvajok! gyilkosok! visitá valaki belül.
— Mink vagyunk, mormogá magyarázólag Szlipa.

Az ajtó kinyitott, s megjelent egy széle-hossza egy asszonyoság.

— Ni maguk azok, szólt magasra emelve a kezében levő gyertyát, mindjárt gondoltam.

— Barna Benő joghallgató vagyok szóltam szerényen, de előlérve.
— A szobát, mormogá erőlyesen Szlipa.
— Ó csak tessék! s ezzel előre ment a végleg elvirult hölgy.

Kedves kis szoba volt; illetve hát kicsi volt, de kedves kevésbbé.

Egy ágy, egy asztal, egy szék és egy üres pálinkás üveg képeztek összes butorzatát.

A hölgy magasra emelé a gyertyát, a mi ugyan nem vált a szoba előnyére és rövid 3 másodperc alatt dióhéjban egy Baedekert mondott el a kis szoba minden jó tulajdonságáról s végül kifejté, hogy oly végtelen kedves szobát tulajdon ikerestvérenek sem adhat 18 forinton alul.

— 10 forint! igazítá helyre Szlipa.

— Mi? Soha!

dos fejleménye oly jogi intézményeket hozott létre, melyek fennállásában valóságos tényezőkké lettek. Ilyenek az egyházi rangfokozatok; ilyen a kegyuri jog, melyet az egyház ma is, kiváltképp Magyarországon, kegyelettel kísérel, ilyen a benefizális rendszer; ilyenek a szerzetesek. Mindezeket a történelem az egyház alkotmányába fektetett jogelvekből jogtörténelmi intézményekké fejlesztette. Megváltoztatásuk s a körülmények által követelt módosításuk igen-igen komoly megfontolást igényel és részben az utómia hatáskörén túl is terjed. Mellékesen pedig mindezekről határozni például a választási szabályokban annyit tenni mint a jövő érdemleges tárgyalásoknak elébe vágni; a mi sem eszélyes, sem jogos.

A beadott bizottsági javaslatban az egyházi szerkezet szelleméhez képest képviselve van a tekintély elve. A nagyméltóságú püspök karnak tagjai — ideértve a panonhalmi főpátot — mint az egyháznak természetes s istenileg rendelt képviselői s örei, semmi választásnak alávetve nincsenek, hanem mint ilyenek, taajai az autonómiai gyűlésnek, valamint fejei illető egyházmegyéknek.

A szabadság elve képviselve van a többi tagok szabad választása által. Ez a választási szabadság oly széles terjedelmű, hogy csak egy lépés hiányzik a suffrage-universel-től; sőt, miután a szavazati jog nemcsak jogi, hanem egyszersmind kulturális kérdés is, a jog és kultúra pedig, legalább napjainkban, nem állanak kellő viszonyban, — de talán nem is állandnak soha: mondhatni, hogy a 18 §. a végső határig megy, melyen túl szavazati szabadság könnyen a kényuralom, vagy a mitől jobban tartatni, a demoralizáló demagogia szolgálatába szegődik.

A káptalanok, a tanítással foglalkozó szerzetesrendek, a kegyurak, az egyháztörténelmi téren születettek s kanonszerű jogosultságot nyertek. Ezeknek képviseltetése kiegészíti azon képet, mely mint egy microcosmos in macrocosmo, híven viszatükrözi az anyaszentegyház alakját.

Helyesnek találok mindezeknek képviseltetését, nem mintha az érdekképviselő szerinti osztályozás lebegne szemeim előtt, hanem mert az utómiai szervező gyűlésnek érdekében fekszik oly képviselő elemeket fogadni kebelébe, kik a tervezett rekonstrukcióhoz bölcs tanácsuk által járulhassanak.

Ezen, az egyház szerkezetéből s a jogtörténelmi fejlődésből vett érvekhez járulnak még magából a választási törvény természetéből vett okok. Ugyanis minden választási törvénynek főkélléke, hogy lehetővé tegye a közvéle-

mény meg nem hamisított nyilvánulását. A történelem beszéli, hogy midőn a bécsi kongresszus a szabad Genuát Sardiniaiba bekebelezte, az adott alkotmányban fentartotta magának a képviselők kinevezését. A juliusi monarchia alatt pedig X. Károly hívei Franciaországban az általános szavazatképességét sürgették, — minthogy a népnek kiskorúságára számítván, ezáltal remélték a juliusi dinastiát megbuktathatni. E két szélsőség a közvélemény meghamisítására van irányozva. A nyomás jöjjön felülről, vagy alulról, mindenkor az alkotmányos hű képviselőnek meghazudtolása lesz. S e két szélsőség a bizottsági javastatban el van kerülve. A káptalanok, szerzetesek, kegyurak és a többi papság titkos szavazás útján választatnak. A világi képviselők választása is községenként történik. Ki vannak ezáltal zárva minden nagyobbmozgalmak, a hívek lelki nyugalma nem háborítatik, az izgatás szorosabb korlátok közzé van szorítva, szóval a választási szabadság jobban van biztosítva, mint a tömeges csoportosulásnál. Sőt következetességből s még más hathatós érveknél fogva óhajtható volna, hogy a szavazás is titkosan történjék.

A választási törvénynek egy másik kélléke, hogy képviseltesse mindazok, kik valamely testületben a testület fennállására mint tényezők közreműködnek. Demokratikus alapon nyugvó intézményeknél nincsen nehézség. Mert kinek-kinek öntevékenysége lévén hagyva a közszel elérése, de különben is minden rangfokozatot nélkülözvén, egy igen egyszerű választási törvény által kielégítenek a tökéletes egyenlőség elve szerint osztályozott tagok. De ott, hol a központi egység s az egyéni függetlenség kombinált elve uralkodik; hol az egyensúly fentartása végett az adott viszonyok tekinteten kívül nem hagyathatnak; hol az ezredéves jogfolytonosság a szerzett jogok módosításában igen nagy óvatosságot ajánl: ott egy minden tekintetben tökéletes választási törvény megalkotása sok nehézséggel jár, azon egyszerű okból, mert itt egy bizonyos elv következetes keresztülvitele majdnem lehetetlen. Két évezred a katolikus egyházban, ha az eleinte tisztán demokratikus elvekre is lett volna fektetve, a társas kifejlődés természetes haladásával is oly módosításokat hozott volna létre, melyek az eredeti elv alkalmazását lehetetlenné tennék. Így tehát az autonómikus választási törvénynek is a tényleg fennálló viszonyokhoz kell alkalmazkodni.

A bizottsági javaslatban e kívánalomnak is elég van téve. Ki nem zár senkit, hanem csak azokat, kik erkölcsileg holtaknak tekint-

hetők, vagy kik az egyházi törvény által a közügyek körül minden résztvevőtől el vannak zárva, — értem a contemplatív életet élő szerzeteseket. Nem hagyhatom említetlenül, hogy minden jó választási törvénynek az a rendeltetése, hogy általa lehetőleg jó s lehetőleg legkevesebb rossz választás eszközöltessék.

Igaz, az erkölcsi öntudat szava gyakran el van fojtva s így a legjobb választási törvény sem képes minden visszaélésnek elejét venni; de a hol, mint a bizottsági javaslatban, az aktív választási jog, mitsem gondolva a censussal, mely az embert arany s ezüst sulya szerint mérlegeli, a teljeskorúságra s feddhetlenségre van fektetve; hol a passív választás a 30 éves érettkorú férfiakra szorítottatik: szóval, hol az egész választási törvény az érettség; erényesség s lehetőleg a műveltségre van alapítva; ott a választások minősége iránti aggodalmak nem lehetnek oly nagyok.

A nyugodtabb s komolyabb megfontolás, mely a 30-as évekkel összekötve szokott lenni megfelel azon pontos s valóban nehéz feladatnak, mely a szervező gyűlésre nem vár; katolikus népünknek vallás-erkölcsös jellemében pedig tökéletesen megbízhatunk, hogy ellökvén minden éretlen s jogosulatlan beavatkozást, a bizottsági javaslat alapján ismét hasonló diszes gyülekezetet választand, mely legszentebb érdekei felett tanácskozzék.

Én tehát a bizottsági javaslatot, a részletes tárgyalás alapjául elfogadom.

ORSZÁGGYÜLES.

A képviselőház ülése.

Budapest, július 3.

Kolozsvári Kiss István mindenféle pártnak kedves Pista bátyja csakugyan felszólt. Nem nyári mosó ruhában, melytől immár sürün fehérlenek a padosok, hanem komoly fekete kabátban, amint egy komoly politikusokhoz illik.

Mindenekelőtt büszkén kifeszített mellel vágta oda a miniszter szemébe, hogy ő született — ellenzéki.

— Nem hiszek én kérem még magamnak se, csak úgy apránként, hát ugyan hogy higgyek a miniszternek?

Nagy és zajos derűtség támadt. Pista bácsi mosolyogva élvezte a hatást, minél jobban

— Előre fizetve! — nyomta meg a szót Szlipa.

— No, kivételesen azuraknak, mert a képből látom, hogy csendes lakók lesznek, — nyugodott bele a hölgy.

— Sziveskedjék uram ezuttal is, fordult hozzám Szlipa, miután ma péntek van, mi pedig csakis szombaton szoktuk keresetünket birtokunkba venni.

— Kérem! tetsék, s átadtam vagyonom romjait.

A hölgy 10 forintommal távozott.

— Most pedig, ha nem lenne ellenére, elmegyünk saját holminkért és egyuttal a kegyed dolgait is haza szállítjuk.

— O, ne fáradjanak velem! tiltakoztam meghatva.

— Már miért ne, egy fáradsággal elhozuk azt is. Kérem a bárczát.

— Tessék! mondám végkép megindulva ennyi előzékenységen.

— Uraságod várjon be itt bennünket s addig is rendezkedjék.

— Helyes mondám, — de nini!

— Mi az?

— Itt csak egy ágyat látok.

— Há'szen elég az is. Én nappal vagyok távol, tehát éjjel aluszom, kollegám éjjeli foglalkozásu, tehát ő nappal fog aludni.

— Igen, de én?

— No majd önnek is kerül idő az alvársra.

— Nem, mondám, ez nem jó lesz így.

— Ne-em? mért nem? Talán kegyed nem is nihilista? szólt hozzám lépve Szlipa.

— Ni-ni — — hebegém sápadtan.

— Nos, tudhatná különben, hogy testvérei vagyunk egymásnak.

— Édes testvérei! szavaltam fogvacogva, de féhéren.

— S szent eskü kötelez mindnyájukat azok kiiratasára kik a társadalomból kiválva a körnek nyakára nőnek.

— Szent eskü! suttogám dermedten.

— No hát! Különben! — — s itt oly taglejtést csinált, hogy önkéntelenül kettőt léptem hátra.

— Há-há! hápogta vérben forgó szemekkel Bumbuc.

— Mi most távozunk de mig vissza nem térünk ne kísérsd a távozást, különben! — — újra egy taglejtés részéről s 2 lépés hátra részemről.

Távoztak, az ajtót azonban rám csukták. Szivdobogva vártam. Elmentek végleg.

Az ajtóhoz ugrottam.

Ráztam, nem engedett.

Tehát az ablakon.

Nem volt rajta rács.

Habozás nélkül ki ugrottam.

Ugrásom szerencsés volt, egyenest egy szemét gödörbe estem.

Onnan kikapaszkodni egy kőfalon átkapaszkodni s egyetemlegesen az utcára kijutni 3 percz müve volt.

Futottam mint egy vereségtől féltő világ-bajnok.

Hogy meddig futottam, azt nem tudom, aunyi tény, hogy egy rendőrnek szaladtam.

Nem valami bizalom gerjesztően nézhettem ki, mert gyanusan fogadott.

— Hová? hová? szólt galléron csipve.

— Barátom lihegte elfulladva, mentsen meg.

— Mit-e?

— Üldöznek!

— Az-e?

— Két nihilista lakótársam — —

— Mars be! ordítá rémulten a rendőr.

Bekísért.

Mint nihilistát lecsuktak.

Másnap délelőtt nagy nehezen kibocsátottak.

Rohantam a Propellerbe.

— Mondja csak kérdeztem a portást, nem volt itt egy magas vörös és egy alacsony szőke férfi a kofferemért.

— De igen egy magas őszes és egy alacsony barna.

Egy rendőrrel elindultam a lakást keresni. A vig elefántba eltaláltuk, de onnan aztán nem tudtam magam tájékozni.

Mit csináljak? Ujra a Budapesti Hírlap. apró hirdetéseihez fordultam és közzétettem:

— Boldogult lakótársaim, egy magas vörös illetve ősz, s egy alacsony szőke, helyesebben fekete ur kerestetnek kik jelentkezésük esetén illő jutalomban részesülnek. Levelek koffer alatt a kiadóba kéretnek. Titoktartás biztosítva.

Hja, de a gazemberek máig is vártnak a felelettel — én pedig, daczára családom óhajának, máig is vezérfonál, illetve lakótárs nélkül csavargok az élet hullámos tömkelegében.

nevettek a jobb oldalon, annál ragyogóbb lett az arca s végül így tört ki belőle a gyönyörűség:

— Látom, hogy jó helyt mozgatom, mert igen nevetnek a baloldalon.

Erre persze még nagyobb jókedv támadt; de a furfangos Pista bácsi hirtelen a prémiumokról, még pedig a választási prémiumokról kezdett beszélni s mire egyszer csak azon vette magát észre, hogy a baloldal tapsol és éljenez neki.

Pista bácsi szerencsésen eljutott a beszéd végére, csak egyszer akart vele az elnök kikötni, mivel hogy Irországot is bele hozta a magyar viszonyokba. De meg is járta szegény Berzeviczy.

Pista bácsi rárvalkodott:

— Micsoda? Nem én kezdtem ki Irországot, hanem a multkor Arányi. Azért is beszél róla, a meddig csak kedvem tartja.

És csakugyan beszélt Irországról, a meddig kedve tartotta.

A beszéd után, a szünet alatt Molnár Antal, a kinek különben is sok van a rováson Pista bácsinál, nevetve jött át a baloldalra s mondá:

— No Pista, ugy beszéltél, hogy az ember esze is megált.

A mire Pista bácsi böles mérséklettel és a körülállók nagy mulatságára a következő felelte:

— Tudod pajtás, századokon át vitatkoztak a fölött, hogy áll-e, vagy mozog-e a föld? De e fölött, hogy a te eszed áll-e, még vitatkozni se lehet, pajtás; mert nem bizonyos, hogy neked egyáltalán van-e eszed.

A képviselőház mai ülése délelőtt fél 11 órákor kezdődött.

Elnök: Berzeviczy Albert.

Jegyzők: Gróf Teleky Sándor, Molnár Antal, Lakatos Miklós.

A kormány részéről jelen vannak: báró Bánffy Dezső, Lukács, Erdély és Wlassics.

A mult ülés jegyzőkönyvét felolvassák és hitelesítik.

Elnök bemutatja Komáromvármegye közönségének kérvényét a magyar görög kath. püspökség létesítése iránt.

Bemutatja a marosmenti répatermelők, a zempléni répatermelők és a zempléni megyei gazdasági egyesület kérvényét a cukoradóról szóló törvény hatályának meghosszabbítása iránt.

Az interpellációi könyvben nincs bejegyezve interpelláció.

Következik a napirend:

A cukoradóról szóló törvényjavaslat tárgyalásának folytatása.

Thaly Kálmán: (Zaj a jobboldalon, halljuk, halljuk balról.)

Kubik Béla: Ne beszélj addig, míg esend nincs. (Zaj jobbról.)

Justh Gyula: Csináljon az elnök ur esendet! (Zaj.)

Szöcs Pál: Hiszen maguk csinálják a lármát. (Zaj.)

Thaly Kálmán: Azzal kezdi, hogy a javaslat veszedelmes, mert közjogi tekintetben kétséges. Nem mehetünk abba bele, hogy Ausztriában császári rendelettel léptessék életbe ezt a törvényt. (Ugy van balról.) A pénzügyminiszter azért nem terjesztett be adatokat a javaslatára vonatkozólag, mert azokból az ellenzék álláspontjának helyessége tűnt volna ki. — (Zaj jobbról.)

Justh Gyula: Ne beszélj amíg zaj van!

Nagy Mihály: Csak tessék folytatni!

Kubik Béla: Mi is meghallgatjuk, ha Bánffy beszél!

Thaly Kálmán: Az a meggyőződése, hogy önálló vámterület alapján nem is volna szükség prémiumra. Felhossa Olaszország példáját, ahol ugyanolyan állapotok vannak. Arról be-

szél, hogy a gyárosok a termelőkkel szemben kartelleket létesítenek.

Hoch János: Ez káros a gazdaközönségre nézve!

Thaly Kálmán: Az előadóval polemizál, aki azt állította, hogy ez a dolog nem káros a gazdaközönségre nézve. Hát akkor mi a káros. ha ez nem? (Ugy van a baloldalon.) A gyárak a beváltási árakat nem emelték, amióta ez a törvény létezik. Ausztria még abban a tekintetben is előnyben van Magyarország fölött, hogy ott a gyárak egy része szövetkezeti alapon létesül. Kijelenti végül, hogy a törvényjavaslatot nem fogadja el s csatlakozik a pártja által beadott határozati javaslatához. (Élénk helyeslés balról.)

Kolozsvári Kiss István: Mindjárt kijelenti, hogy ő javaslatot nem fogadja el. Mi a répatermelésben csak 11-ed részesek vagyunk, a többi az osztrákoknak jut. Már pedig engedelmet kér — ő nem szocialista — de ezt kevesnek tartja Magyarországra nézve. Mért nem csinálták meg a miniszterek, hogy Magyarországot a kvóta arányában kapjon cukorgyárakat. Ezek a törvényjavaslatok mind csak a kényszerhelyzet szüleményei. Ezután statisztikai adatokat sorol fel. Bocsánatot kérek — ugymond — de hát hogy higgyek én ezeknek az adatoknak, amikor én született ellenzéki ember vagyok. (Óriási derűtség.) Van ebben a törvényben bizonyos uzsora is, mert az ellenőrzése nagyon sokba kerül. Nem akarok — ugymond — többet mutatni ebből a dologból, mint amennyit tudok; az igaz, hogy nagyon keveset tudok a dologból. (Óriási derűtség.)

Kubik Béla: Csak mondd el, hadd tudjuk mi is!

Kolozsvári Kiss István: Mikor a cukor behozatala nagy védvámokkal van védve, mondja meg miniszter, ugy vesszük-e meg a cukrot, ahogy akarjuk, vagy ahogy adják. (Derűtség.) Ugy-e hogy ahogy adják? A cukortermelés hazája Franciaország. Ott cukornádból csinálták a répát. (Zajos derűtség.) Pardon, a cukrot. (Derűtség.) Látom, hogy jó helyt mozgatom, mert odaát szívesen nevetnek. Beszél arról, hogy a magyar répa nem oly jó, mint a morva. A politikában a prémiumok szerepelnek, ő aki két választást állott ki, jogosítva van erre a két csitulanságra rámutatni. Nem mer valami erősen nyilatkozni a kormánypárt bűnlajstromáról, mert avval fenyegetik a Házat, hogy fölösztatják. Ő, aki két választást küzdött át, már nagyon meg van puhítva. A juhtenyésztést tönkretették, mért nem adtak a juhtenyésztő gazdáknak prémiumot? Csinálhattak volna erre is kasszát, ha már választási kasszát csináltak. (Derűtség.) Fortélyos modorban beszél, hogy ő ellene Bánffy nem viseltetik ellenszenvvel, mert Latkóczyt, akit ellene Halason megválasztottak, Balassa-Gyarmatra rendelte el képviselőnek s így ő is bejutott a parlamentbe. De ő azért a 67-es alaphól egy jöttát sem enged el. Szavaztassák meg Ausztriával a javaslatot, azután majd ő is megszavazza. Neki az alkotmány mellett őrt kell állani és a szomszédokkal is jó viszonyban kell lenni; őt is segíteni kell. Miután az alkotmányt a kormány méltatta a maga valójából, Irországról beszél végül hosszasan.

Elnök: Figyelmezteti, hogy beszéljen a tárgyhöz.

Kolozsvári Kiss István: Bocsánatot kérek, hiszen Arányi Miksa hozta fel a szót.

Justh Gyula: Ne hadd magad öreg.

Kolozsvári Kiss István: Hiszen csak Arányi csinál, akarok felelni s ez is a cukor adókhöz tartozik. Kijelenti végül, hogy a javaslatot nem fogadhatja el. (Helyeslés balfelől.)

Elnök: Az ülést öt perczre felfüggeszti. Szünet után:

Madarász Imre: Szólal fel. Az a javaslat — ugy mond — a nagy gyárosok zsebeinek megtöltésére alkalmas lehet, de hazánk érdekeit nem szolgálja. Az ő pártját a pénzügyminiszter garanciái nem elégítik ki. A vidék harsogó trombitáit megszólaltathatják ebben a tekintetben, de az ő pártjaival szemben mitsem érnek el ezáltal. (Ugy van balfelől.) A függetlenségi párt Magyarország önállóságáért fog küzdeni ezentul is s nem engedi meg, hogy mások kotorászszanak a mi zsebeinkben. (Ugy van

balfelől.) Kijelenti végül, hogy a javaslatot nem fogadja el. (Helyeslés balról.)

Marsovszky Endre: Azt fejtegeti, hogy ebből a törvényjavaslatból csak a cukorgyárosoknak van haszna, a kik zsebre rakják a prémiumot, míg a gazdaközönségnek semmi haszna sincs belőle. Arról beszél ezután, hogy a miniszterelnök egyenes utasítására kívánják a vármegyék és a répatermelők ezen kérvény hatályának meghosszabbítását.

Kubik Béla: Mindenképp így tesznek!

Marsovszky Endre: A minap — mint a kormánypárti lapok irták — a nyitramegyei répatermelők fordultak kérvénnyel a képviselőházhoz. Ezen a gyűlésen sokan voltak, akik összesen 43 holdon termelnek répát. Ebből a 43 holdból 40 holdon termel az egyik, 3 holdon a másik és a többi egyáltalán nem termel répát. Határozati javaslatot nyújt be, hogy a cukoradó egy évre a mostani magasságban fenntartassék, de a prémium a jövő évi földadóból leszámittassék. (Helyeslés balról.)

Rátkay foglalkozik bővebben a javaslattal, nem fogadja el, csatlakozik a pártja határozati javaslatához.

UJDONSAGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

Július 4. A »Kereskedelmi Csarnok« közgyűlése d. u. 4 órákor.

Július 4. A polgári takarékpénztár rendkívüli közgyűlése d. e. 11 órákor.

Július 4. A »Szigligeti társaság« felolvasása Derecskén.

Július 4. A nagyváradi gőzmozdonyu közuti vasut részvénytársaság rendkívüli közgyűlése d. e. 9 órákor.

Július 5. A megyei közigazgatási bizottság ülése d. e. 10 órákor.

Július 6. A »Biharmegyei Kör« mulatsága a Szent László fürdőben.

Július 8. Nagyvárad város havi közgyűlése d. u. 3 órákor.

* A királynő köszönete. A borzasztó katasztrófa áldozata: az Alencon hercegnő, Erzsébet királyné elhunyt alkalmából a nagyváradi és biharmegyei nőegylet részvétét fejezte ki Erzsébet királyné előtt. Tegnap b. Gerliczy Félixné elnökölöz Beöthy László főispán legfelsőbb meghagyásból a következő sorokat intézte:

Méltóságos Grófnő!

Ő Felsege személye körüli miniszter ur folyó évi május hó 23-án 1668 szám alatt hoztam intézett leiratában arról értesített, hogy a császárné és királyné Ő Felsege az Alencon hercegnő elhunyt alkalmából Méltóságod által a biharmegyei és nagyváradi nőegylet nevében táviratilag tolmácsolt részvénytárgyalatáért magas köszönetét nyilvánítani kegyeskedett.

Erről van szerencsém Méltóságodat szíves tudomás végett értesíteni.

Fogadja Méltóságod kiváló tiszteletem nyilvánítását.

Nagyvárad 1897. jul. hó 1.

Beöthy László.

* Uj magyar nemes. Ő felsege, Bauer János állami számvevőségi tanácsost saját kérelmére nyugalmazta, és ötven éves szolgálatának elismeréséül neki, a magyar nemesságot adományozta. Utódaul Oberschal Viktor számvevőségi osztály tanácsos lett kinevezve.

* A »Szigligeti Társaság« Derecskén. A nagyváradi Szigligeti társaság ma délelőtt tartja felolvasó ülést Derecskén. A felolvasás égész ünneppé nőtte ki magát s Derecske közönsége nagy lelkesedéssel fogadta írónkat. Nagyváradról tegnap délben indult el a társaság Résztvesznek a kirándulásban: Rádl Ödön elnök, dr. Bodor Károly főtitkár, dr. Adorján Ármintitkár, Winkler Lajos titkár, Láng József pénztáros, Lovassy Andor, dr. Gyémánt Jenő, Tóth József, Fehér Dezső, dr. Dési Géza, Laszky Ármint, Lakos Lajos, Hajós Miklós, Naményi Lajos társ. tagok továbbá: Halász Lajos, Kerényi Miklós, Gesztesi Ödön, Bozóky Géza, mint a sajtó képviselői. Berettyó-Ujfaluban kocsik

várták a vendégeket s így vonultak Derecskére. Mint kiküldött tudósítónk távirja, Derecskén igen impozáns volt a fogadtatás. A község és a környék színe-java mind jelen volt, mintegy 600 főnyi közönséggel. Diszes diadalkapu volt felállítva »Isten hozott!« felírással. Az üdvözlő beszédek után elszállásolták a vendégeket.

* **Wenckheim Krisztina grófnő alapítványa.** Wenckheim Frigyesné született Wenckheim Krisztina grófnő a múlt hóban tartott ezüstlakodalma alkalmából 1000 frtot küldött Csekonics Endre grófhhoz, mint a magyar-vöröskereszt-egylet elnökéhez azon rendelkezéssel hogy az összeg az Erzsébet-korhízi ágyalaphoz csatoltassék. Az egyesületi igazgatóság őszinte köszönettel vette a nemesgrófnő ez újabb alapítványát és nevéét az Erzsébetkorház márványtáblájára vésette.

* **Tisztelgés a polgármesternél.** A nagyvárad kereskedelmi és iparkamara legutóbbi teljes ülésén kimondotta, hogy tisztelni fog, Nagyvárad város új polgármesternél; dr. Bulovszky Józsefnél. A kamara részéről J a n k y József elnök, R e i s m a n n Mór és B e r t s e y György osztályelnökök és dr. Sarkadi Lajos titkár ma vasárnap délelőtt fél 11 órakor fognak tisztelni a polgármesternél.

* **A vízpocséklás.** A vízvezetési víz pocséklása tárgyában a városi főmérnök által tett előterjesztésről már megemlékeztünk. Az előterjesztés ügyében már intézkedett a tanács illetve Bordé Ferencz tanácsnok. Utasították az összes rendőrközegeket, kézbesítőket eljárókat, hogy a hol látják, hogy a víz huzamosabb ideig folyik ki az udvarból tehát a csap nyitva van, — azonnal tegyenek jelentést. Nagyon is helyén való lesz a nagyobb gondosság mert igen sok helyen már a távasz óta éjjel nappal ömlik a víz a kifolyón.

* **A gyermekek — a gyermekeknek.** A zsege gyermeki szív fogékony minden szép és nemesért. A szülőknek a legszebb hivatásuk, hogy gyermekeik szívébe becsepegtessék a szeretet, vallásosság érzetét. A jótékonyság a szeretet kifolyása, s különös módon kell megnyilatkozni akkor, ha ártatlan gyermekek istápolása, segélyezéséről van szó. Ez a dicséretes odaadás, buzgalom serkenti azon kiváló jeles férfiakat, kik újabban a csillagvárosi óvoda ügyét a kezükbe vették. A nagy közönség méltányolja a nemes buzgalmat s adományával siet összehozni a szükséges összeget. Egy ártatlan kedves gyermektől: O l a s z Péterkétől kaptuk tegnap 2 frtot csillagvároson a bölcsőde céljaira, azzal a megjegyzéssel: A gyermekek — a gyermekeknek. Mint jó és követendő példa, érdemes a feljegyzésre s méltó a követésre. — Eddigi gyűjtésünk ez összeggel a csillagvárosi bölcsőde céljaira 40 frt. 50 kr. További kegyesadományokat köszönettel fogad el szerkesztőségünk.

* **A tűzérlektanya építése.** A nagyszabású tűzérlektanya építői bemutatták Nagyvárad városához az újabban végzett munkákról a kereseti kimutatást, 30,000 frtról. Az építkezésre felügyelő bizottság tagnap vizsgálta felül az építkezést s azt megfelelőnek találta.

* **A v.-velencei napi piac.** Panaszt kaptunk Várad-Velenczéről a mérnöki és kapitányi hivatalok ellen. Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága még az 1870. évben megszavazta, hogy Várad Velence részére a Templom-téren napi piac állítassék fel. Azóta közzel három év, tized telt el s Várad Velence még most sincsen piacza. A múlt évben újból szőnyegre került az ügy s a főmérnök utasítva lett a tér rendezés terveinek és költségvetésének elkészítésére. A piacról azonban még szó sincs. A panasz szerint a velencei polgárok, mivel látják, hogy a törvényhatóság háttérzetét nem hajtják végre,

B e ő t h y László főispánhoz akarnak fordulni, hogy a piac felállítása érdekében tegye meg a kellő lépéseket.

* **A kavics és sárhordás.** Nagyvárad város kárára a sár és kavicsszállításnál elkövetett nagy lopás és csálás ügyében a polgármester már befejezte a vizsgálatot s ígéretéhez képest átfogja tenni az ügyet a büntető bírósághoz. Ez annál helyesebb, mert a közönség a megillető helyre terelve látja a dolgot. Különbö a csütörtöki közgyűlésen zajos jelenetre van kilátás, ha a már jelzett fészolások a zöld asztal elé kerülnek. A szennyes ügyben többen intarpelálni akarják a polgármestert. — A kavicsfordást különbe már az új rendszer szerint szállítják. Egyes utcák mint az országutakon végig vannak kavics garmadákkal. Most tűnik ki, hogy mily sok kavicsot lehet szállítani azokért az ezresekért a melyeket eddig kiloptak a város zsebéből.

* **A Félix Fürdő vizének értékesítése.** A Félix-Fürdő ártézi kutja naponta 17 millió liter vizet hoz felszínre. Ez óriási vízmennyiségnek azonban kilencz-tizedrésze haszontalanul elfolyik. A tulajdonos premontrei-rend nem régen kérte, hogy a fürdőtől a Pecze folyóig az ártézi kut felesleges vizét nyílt csatornában vezethesse s a Pecze mellett levő festőműhelyben felhasználhassa. Az aradi kultur-mérnöki hivatal a tervet átvizsgálta s mivel nem érdekel senkit, engedélyezhetőnek véleményezi s 30 napi közszemlére teszik ki s aztán hatósági tárgyalást tartanak.

* **Kalapért a halálig.** P e s t e r e községben a napokban két duhaj legény G u c z a l a János és K o l i t á r Ferencz a korcsmából haza felé igyekeztek. Az utközben K o l i t á r Guczulának új kalapját kiüté fejéből tréfaképen; e miatt G u c z u l a oly dühbe jött, hogy szóváltásba sőt dulakodásba elegyedtek úgy annyira, hogy G u c z u l a dulakodás közben előrántotta bicskáját és társát úgy agyba-főbe szurkálta, hogy az félholt állapotban rogyott a földre. Bár nyomban orvosi segélyben részesítették, sebei mégis oly veszélyesek, hogy élet-halál közt van. A dühös tettet a csendőrök letartóztatták és bekisérték az é l e s d i járásbírósághoz.

* **Hetven éves öngyilkos.** Tegnap boncolták fel az öreg Hizó János hulláját. A boncolásnál a rendőrség részéről S a r k a d i József rendőrbiztos volt jelen. Az öngyilkos hulláját, tgnap délután, már el is temették a hulla házból.

* **Betörés a Várkapu utcán.** Tegnap délelőtt Schlezinger Ferencz várkapu utcai lakos boltjába ismeretlen tettesek betörték s onnét több mint kétszáz forint értékű készpénzt elloptak. A rendőrségnek jelentést tettek ez esetről s nyomban megindították a nyomozást. Érdekes vizsgálatot tartottak a várban is, hogy nem valami katonák-e a tettesek, de rájuk nézve e vizsgálat alkalmával semmiféle terhelő adat nem merült fel.

* **Katonazene a Püspök-fürdőben.** Ma és minden vasárnap délután a Püspök-fürdőben a házi ezred zenekara válogatott műsorral hangversenyt rendez.

* **Vidéki előfizetők figyelmébe.** Lapunk mai számához mellékeljük Gulácsy György jó hírnévnek örvendő takarmányrépa vágó-gyaluit.

Előfizetési felhívás.

Az új félév kezdetével tisztelettel felkérjük azon előfizetőinket, kiknek előfizetési díja e hó végével lejár, hogy az előfizetést lehetőleg mielőbb megújítani sziveskedjenek.

Lapunk programja ismeretes olvasóink előtt. Célunk egy minden tekintetben mo-

dern színvonalon álló napi lapot adni. Értésüléseink gyorsak, kimerítőek pontosak és megbízhatók.

A „Tiszántul“ kath. szellemben politikai pártoktól függetlenül van szerkesztve, s a szerkesztőség napról-napra csak arra törekszik, hogy mivel jobb és tökéletesebb lapot adjon az olvasók kezébe.

Fővárosi tudósítónk minden érdekesebb esetről azonnal táviratilag értesít s így nem ritkán a kiválóan fontos eseményeket külön kiadásban adjuk tudtára a közönségnek.

Országgyűlési tudósításunk kivonatban leghűbb képét adja a parlamenti üléseknek s e tekintetben kerek fél nappal előzzük meg a budapesti lapokat, melyek Nagyváradra csak az esti órákban érkeznek.

Hirrovatunk élénk és változatos. A kath. mozgalmakat az egész országban figyelemmel kísérjük. Különös gondot szentelünk a közgazdaság, ipar, a megyei, városi és társadalmi élet igazi érdekeinek.

Kiváló gonddal ápoljuk a jó irányú szépirodalmat. Eredeti tárczáink előkelő színvonalon állanak. Magyaros fordításban mutatjuk be a külföldi irodalom legjelesebb termékeit.

E mellett lapunk a legolcsóbb politikai napi lap. Az előfizetési árak a régié, amelyek lapunk homlokán olvashatók.

Hogyan lehet a kánikulában is gyorsan lehűlni?

Nagyvárad, jul. 1.

Bekövetkezett a kánikula. A kinek jó kedve és tárczája engedi, nem sokat törődik a meteorológiai intézet tartós meleggel rémitgető távirati jelentéseivel, hanem bepakolja a legszükségesebbeket s elzónázik a hegyek közé, a hol ózondus a levegő s egy bornyuszelet 2 forint.

A kinek pedig csak jókedve van, de tárczája üres, kísétál a városligetbe, ott ugyan a levegő nem ózondus, de potyára elég poros.

Ilyenkor nyáron bebeszélük az emberek maguknak, hogy pihenni kell, szünetel hát a munka s nem történik számottevő dolog semmi. Ugy, hogy a kiket sorsuk nyáron is az íróasztal mellé utal, unalmasan forgatják az aktákat, a nagy meleg lankasztja a munkakedvet, könnyebben kimeríti a bürokratát s korlátolt anyagi viszonyai daczára is részesíti meleg fürdőben — a hivatalban.

Azok, a kik fürdön füttyörésznek, könnyen védekeznek a nagy meleg ellen, de a kik a meleg hivatalban maradtak, gyakorlati gondolkozóba esnek, hogy mikép hűtsék le magukat. Ez pedig nem is olyan drága s nem is olyan nehéz munka. Hitetlennek és kételkedők megnyugtatóására álljon itt a következő praktikus utmutató:

1. Aki csak teheti, küldje el az anyósát már junius elején, az ő visszaérkezése két hónapra is lehüti a boldog férjeket.

2. Akinek nincsen anyósa, siessen az udvarlással, keressen menyasszonyt s az egész forró nyáron át fázni fog még a gondolatától is annak, hogy neki anyósa lesz.

3. Fiatal embereknek rendkívül ajánlatos oly hölgyekkel való levelezés, akiket nem szeretnek, mert minden tőlük érkezett válasz hidegen hagyja szívüket.

4. Tessék adóleengedésért folyamodni, a hozott végzések könnyen lehetnek lehűtő hatással.

5. Sürgessék a járásbíróságoknál a beadványokat, majd meglátják, milyen hideg fogadtatásra találnak.

6. Olvassanak olyan könyveket, hol a téli idő leírásával hatvan oldalon foglalkozik a szerző. Ugy beleélik magukat a képzelődésbe, hogy dideregni fognak tőle.

7. Keressék a találkozást az ellenségekkel, kik fagyos tekintettel fognak önökön végig nézni.

8 Tanusítsanak hideg vért.

9. Fogadják a barátokat jéghideg modorban stb. slb.

10. Tessék lopni, a rendőrség majd gondoskodik a hűsölésről s hűvös dutyiba kvártélyozza önöket.

Ime egy pár olesó, szerfelett praktikus módja a lehülésnek a legnagyobb kánikulában is. Nem kérek rá patentet. Ingyen és nagylelkűen átadom a közönségnek, válják az egész emberiség közkincesévé, mint a Van-Houten Cacao, a Kalodon, Olol, Döring szappan a bagolylyal és sok más találmány,
Argus.

TANÜGY.

A cisztercezi rend egri kath. főgymnásiumában fenálló Mária kongregáció értesítője az 1896—1897-ik tanévről.

Eger. Az érseki lyceum könyvnyomdája 1897.

»A kongregáció célja az, hogy tagja, ápolván folytonosan vallási érzületüket, keresztény elveiknek megfelelő gyümölcsöket teremjenek az életben akkor is, mikor már nem az iskolai fegyelem többé, de egyedül a meg-edzett hit és erkölcs tarthatja meg őket az erkölcsi jó útján.« Ilyen egylet alakulásának egy erkölcsi tavasz kedves első fecskéjének ki ne örvendene? ki ne kívánná, hogy minden kath. gymnasiumban egyletek alakuljanak, melyek által egy tisztább, nemesebb ifju nemzedéke nevelődjék a hazának, hogy Mária tisztelete által az ősök föléledt buzgóságával az ősök tisztább erkölcsi térjenek vissza?! Mint a kath. pedagógiában annyi jönnek, ez intézménynek is a jezsuiták voltak kezdeményezői, a 16-ik században, hazánkban azonban csak a 17-ik sz. elején, főleg Forgách bibornok buzgólkodása folytán kezdtek alakulni az első kongregációk, melyeknek véget a jozefinizmus vett. Az áldásos intézmény fölelevenítésének érdeme századunkban (nem jezsuita gymnásiumokról beszélve) a cisztercezi rendé, még pedig az egri gymnásiumtanári karáé, melyet vajha minden kath. gymnásium tanári kara követne!

Az ipartanodai bizottság ülése. Nagyvárad város iparoktatási bizottságának tisztelt tagjait felkérem, hogy a folyó év július hó 7-ik napján d. u. 4 órakor a városház tanácstermében tartandó ülésre megjelenni sziveskedjenek.
Nagyvárad, 1897. július hó 2.

Ragány János,
bizottsági elnök.

IRODALOM.

A Kegyuri Jog, Kongrua, Autonomia.

Irtá: Dr. Surányi János, győri székesegyházi kanonok.

Az apostoli királynak legmagasabb resolúciói folytán a kongrua rendezése s az autonomia szervezése napirendre tűzettek.

A kongrua-kérdésnek alapos s igazságos megoldása, a kegyuri viszonyok szabályozása nélkül alig lesz foganatosítható (l. 1887. márczius 22. kir. leiratot).

A kongrua s a kegyuri ügy sikeres elintézéséhez az állam s egyház között újabb időben gyökeresen megváltozott viszonyról fogva leg-hivatottabb organum az autonomia.

Az autonomia czélutadatos szervezésétől s ennek keretén belül a kongrua és patronatus helyes szabályozásától függ nagyrészt a magyar kath. egyház önállóságának, szabadságának, életereje kifejtésének jövődöbéli biztosítása.

Időszerűnek láttam tehát a megoldásra érett kérdéshez hozzászólni, s azoknak szelíztetése által a nézetek tisztázásához némileg hozzájárulni.

Tanulmányom czélja a három életbevágó ügy szervezését feltüntetni. De míg a

kongruát s autonomiát csak főbb irányelveikben körvonaloztam: addig a kir. főkegyuri jogot s hazai közönséges patronatus, különösen ez utóbbinak szabályozását javasoló okokat, és hogyan lenne a szabályozás a változott viszonyoknak megfelelően foganatosítandó? bővebben tárgyaltam; részint azért, mivel e szövevényes kérdés még kevésbé lett megvilágítva; részint azért, mivel a kongrua s autonomia ügyben megindult mozgalom hivatott és már intéző vezéreinek praesjudikálni nem akartam.

A 10—12 ivre terjedő, nagy 8-adrétű, júliusban megjelenő műnek ára portomentesen küldve 1 frt.

A megrendeléseket kérem szerzőhöz, vagy a győri egyházmegyei nyomdához küldeni.

Dr. Surányi János.

— **Árménia.** Magyar örmény havi szemle Felelős szerkesztő és kiadótlajdonos: Szongott Kristóf, Julius, Szamosujvár. Tudorán Endre Auróra könyvnyomdája 1897. Előfizetési ár egész évre 4 frt. Örömmel üdvözljük az Árménia első lapján »Szép Aré« szerzőjének Márton Dávidnak rokonszenves arczképét, pályájának rövid vázlatával együtt. Mély érzés nyilatkozik meg Simay Gergely költeményében: Hullámok, valamint Sallak Rózájában is: Az elhagyott örmény menyasszony dala, mely e mellett még eredeti vers formájával is figyelmet gerjeszt. Fáraó Simon Illuminator Világosító Sz. Gergely életét vázolja míg az említett Szép Aré tragédia szintén a füzetben nyert befejezését. Az apróbb közlemények sorából kiemeljük a tífisi örményekről szólót, valamint Hódsgár bucsujáróhelyismertetését, dolog, Ismeretes, hogy a bucsujáró helyen templom után öskeresztény szokás szerint mádaghot, azaz szeretetlakomát, agapét rendeznek a szegények számára. Megemlítjük még Merza Gyula levelét, ki Saint-Denisből (Páris mellett) üdvözlö az Arméniát, tehát VI. vagy örmény Leocsász temetkezési helyéről.

Magyar Gazdák Szemléje. Bernáth István jeles folyóiratának VI. füzeté jelent meg a napokban. Tartalma, mint mindig, most is gazdag és aktuális. Cikkei a következők: Buza és liszt. A magyar agrárválság főbb okai, irta Nagy Miklós, Anglia mezőgazdasága, Mit tegyünk? (Tisza István gróf könyve ellen írt kitűnő röpiratnak beható méltatása.) Német járadék-birtokosok insége, Szövetkezet és mezőgazdaság, Oroszok az arany valuta ellen, Gazdák mozgalmi az Ujvilágban, A hazai szövetkezetek, A tengerentúli verseny, (Bálint Imre tollából). A tartalmas füzetet a »Különféle« és »Kronika« rovat zárja be. Melegen ajánljuk a magyar gazdák figyelmébe és pártfogásába ezt a minden tekintetben kitűnő folyóiratot. Ára egész évre 6 frt. Megrendelhető Kilián Frigyes egyetemi könyváránál.

SPORT.

Galamblovészet. F. hó 3-ikán a Sporttéren tartott galamblovészeten díjakat nyertek. I. Verseny 10 egyes galambra 12 lövéssel 7 galambot lött Kempf Robert százados díj egy uti táská 13 lövéssel 6 galambot lött Wendelinszky Pál főhadnagy díj egy szivar szekrény. II. Verseny 6 galambban párossával elbocsájtva öt lövésre 4 galambot lött Kunz Gusztáv díj egy szivar tartó, hat lövésre lött 4 galambot Kádár János, díj egy szivar és gyufatartó. III. Verseny 3 egyes galambból három lövésre 3 galambot lött Csató Zsigmond díj az összes tét fele, négy lövésre lött két galambot Wendelinszky Pál főhadnagy díj a tét. IV. Verseny két egyes galambra két lövésre két galambot lött Kempf Robert díj az összes tét fele, három lövésre egy galambot lött Lovassy Andor díj a tét fele.

A lövészeten tíz lövész vett részt.

MULATSÁG.

A »48-as Népkör« nyári mulatsága. A nagyvárad 48-as Népkör nyári mulatsága f. hó 11-én fog megtartatni a Karger Sándor »Hegyialja«-hoz címzett nyári mulató helyiségben s miután ezen helyen igen alkalmas fedett helyiség van, így a mulatság kellemetlen idő

esetén is a jelzett időben meg fog tartatni. A szünidők alatt az ipros ifjuság jól szervezett dal egylete fog közreműködni.

A meghívók már széthordattak, ugyan azért tisztelettel felkéretnek kik a mulatságban részt venni óhajtanak és még ez ideig — talán tévedésből — meghívót nem kaptak volna sziveskedjenek a körhelyiségében Kutiák ház jelentkezni, a hol a meghívók egész a mulatság megtartása napjáig kifognak szolgáltatni. A rendezőség mindent megtett hogy a mulatságban résztvevők igéyei minden tekintetben kilegyenek elégitve, melyre ez alkulommal is felhívja a mulatság kedvelők figyelmét
a rendezőség.

A »biharmegyei kör« mulatsága. A biharmegyei kör nyári mulatságára megtörténtek az összes előkészületek. A meghívókat tegnap délután küldték szét, a város minden részébe s így azokat ma reggel már mindenki megfogja kapni. A mulatság iránt mindenfelé óriási érdeklődés mutatkozik s így bizonyos, hogy minden tekintetben sikerülni fog. Jegyeket a már jelzett helyeken lehet kapni s már sokan vettek is. A nagy érdeklődés folytán mindent elkövet a rendezőség, hogy a mulatságot minél sikerültebbé tegye.

Ö. T. mulatság. A „Pecze-szöllősi Önkéntes Tűzoltó Egylet“ sajátépénztára javára ma a „Jéppince“ helyiségben zártkörű nyári táncvigalmat rendez. Belépti-díj személyenkint egy korona. Kezdeté fél 8 órakor. Kellemetlen idő esetén a mulatság a táncsteremben fog megtartatni. Jó ételekről és italokról gondoskodik a vendéglős.

SZINHÁZ ES MŰVESZET.

Le a műsorról.

— A szinügyi bizottság figyelmébe. —

Az első előadás után, nem szóltunk érdemlegesen a »Helyettes« című vigjátékhoz, mert azt hittük, hogy Leszkay András tapintatossága folytán nem fog többé e darab Nagyváradon színrekerülni.

Reményünkben sajnálatosan csalódtunk, mert a jövő hétre ismét ki van tűzve ez a fércz munka, mely alkalmas egy harmad rangu lebutban működő orfeum társulat előadásaira, de a mi közönségünk megbotránkozva tapasztalja, hogy már az ily alyasságokat is színre hozzák.

A közönség megbotránkozását, úgy látszik nem akarja Leszkay András tudomásul venni, s csak azért is előadatja, mert azt hiszi, hogy a lapok egyöntetű lerántása, telt házat fog csinálni a »Helyettes« második előadásának. Ha ezt hiszi, úgy nagyon csalódik. Nagyvárad közönsége nincs az erkölestelenség arra a fokára süllyedve, mely az ily szemtelen darabok előadását megtűrné. Méltó példa reá Megyery Dezső, kinek esete úgy látszik nem bír reá rettentő hatással. Sőt mi több, azokat a darabokat is színre akarja hozni, amelyek már Aradon, a szinügyi bizottság figyelmét is magukra vonták, mint például a »Csalj meg édes« és a »Csak párosan.«

A nagyvárad szinügyi bizottság e hó hatodikán tárgyalja az igazgató ur kérvényt s nagyon silány támogatást remélhet akkor, ha le nem veszi a műsorról ez erkölestelen, orfeumi darabokat, a többi hozzá hasonlóval együtt.

A multkori előadás alkalmával is kivonult a hölgyközönség nagy része s ezt Leszkay úgy látszik nem vette észre s ismét helyt ad reportoárjában e szemérem sértő darabnak, melyhez hasonló szemtelenségről fogalmunk sem volt.

Figyelmeztetjük a direktor urat, hogy a saját reputációja érdekében, vegye le a műsorról e darabot, mely ellen már a polgárság zöme is tiltakozik.

Még nem vagyunk Párisban!

A szinügyi bizottság ülése. Meghívó! A szinügyi bizottság tagjait tisztelettel felkérem, hogy a f. hó 6-án d. u. 5 órakor a városháza termében tartandó ülésen megjelenni sziveskedjenek.

Hoványi Géza.
szinügyi bizott. elnök

T á r g y:

Leszkay András színgazgató kérelme a jövő évi színi idényre a játszási engedélynek részére leendő engedélyezése iránt.

Goldstein Számi.

(Gyöngyi Izsó első fellépte.)

Gyöngyi Izsót olyan rutinirt s kiváló komikusnak ismerjük, hogy más nagyobb komikai vénát igénylő szerepben is arathatott volna olyan sikert mint a »Goldstein Számi« szerepében.

Tagadhatlan, hogy a képtelen jellemű »Uj honpolgárt« jó ízűen hatással játszotta, de ez Gyöngyire nézve valljuk be őszintén olcsó dicsőség, mert hiszen »Goldstein Számi« annyi s olyan vaskos eszközökkel ható alak hogy bizony egy kis zsidó járgon elég ahhoz, hogy a különben is hálás publikum azonnal tapsoljon.

Azt azonban készséggel elismerjük, hogy az eddig általunk látott »Számik«-nál sokkal jobb volt.

Általános derűtséget keltettek mókái és az első felvonásbeli »En vagyok a Goldstein Számi« kezdetű kuplét 7-szer ismételtette meg a közönség — és minden felvonásban sűrűn megtapsolta a művészt.

T o l n a y n é (Eulália) mint mindig úgy az este is jól játszott.

S o m l ó Emma (Nelli) kedvesen, praeciusul játszott. Poesist öntött szerepébe. — A kisasszony a legkiválóbb naivák egyike leendő többször adatik neki alkalom tehetségét bemutatni, — gyakorolni.

R o n t a i B. (Virág Toncsi) ügyeskedett s helyét elég jól áflotta meg, bár az éneke egy kissé szintelen volt.

H e g y e s i (Gólya F.)

S z e n d r e i (Tavaszi A.) sikerrel töltöttek be szerepeiket.

T o m p a (Szalai K.) Kis szerepében is hatást ért el a Somló Emmával (Nellivel) való jelenetében — s jól megérdemelt tapsokat kapott.

C z a k ó (Gerzson) mint már többször úgy az este is jelét adta annak, hogy bir olyan rutinnal, ügyességgel, hogy már rászolgált arra, miszerint, mint segédszínész működjék. Ajánljuk a direktor ur figyelmébe. Publicum szép számmal volt. K. R.

Jászay Mari bucsu fellépte. Ma lép föl utóljára Jászay Mari a »Toloncz«-ban. Gyöngyi Izsó is fellép e darabban. Jászay Mari Ördög Sárát fogja játszani az előadásra jegyek még mindig kaphatók.

Ujházi Ede Nagyvaradon. Mint illetékes helyről értesülünk, Ujházy Ede a nagyművész. Nagyvaradon öt estén fog vendégszerepelni. Jelenleg Nagyszalontán vendégszerepel, a közönség óriási érdeklődése mellett.

Diplomás kisasszonyok. A budapesti fővárosi nyári szinkörben a legújabb slager Kövesi Albert, a mi szintársulatunk derék komikusának bohózata, a Diplomás kisasszonyok akart lenni. Goldstein Számi szerzője ezuttal azonban határozott balsikert aratott, de ennek nem a színészek játéka, vagy a közönség rosszakarata volt az oka, hanem egyedül a darab gyengesége. A bohózatnak most van virágkora. A századvégi nagy herce-hurczában egy-egy jó bohózat legkevesebb is 100 előadást ér meg, de csak egy esetben, — ha bohózat. Amde Kövesi darabja csak a színlapon bohózat, a színpadon pedig unalom, megtestesült álmosító unalom. Czirkuszhógy, bohócz, rendőr, szerelmes párok, női orvosok a 20. századból, gyámoltalan férfiak a legnagyobb kaoszbán szerepelnek minden értelem és összefüggés nélkül, úgy hogy a közönség azon kezd nevetni, hogy hogyan lehet jóízű embernek ilyeneket összeírni. A nőemancipáció körül forog a darab cselekménye, csupa elkoptatott, sablonos tréfára adott alkalmat, úgy hogy a színészeknek valódi áldozat szerepeiket eljátszani. Kaposi Józsa k. a. a budapesti sajtó és közönség dédelgetett kedvence adta a czimszerepet és remek szoprán hangján előadott dalaival, valamint fényes játékaival sem tudott a darab érdekében hangulatot kelteni, de hát hiába, s emmi-

ből csak az Isten tudott teremteni. Hahnel ügyes volt, Margó a koplék előadására jeles erőnek bizonyult. A férfiak közül a felülmulhatatlan Kovács és Ligeti válnak ki.

Éljen a kis iparos! Hétfőn kerül színre a Éljen a kis iparos! a budapesti vígszínház műsor-darabja, Gyöngyi Izsóval a főbb szerepben. E darabban éneklő Gyöngyi Izsó a hírneves angol kaczagó couplettet is.

A heti műsor. Holnap »Éljen a kis iparos« színmű kaczagató vígjáték kerül színre Gyöngyi vendég fellépésével. Kedden szeretjük hinni, — hogy leveszik a műsorról a »Helyetést« mely nem más a közönség megbotránoztatása. Szerdán egy rég nem adott operettet a »Pepitát« adják, a főszerepben Amon Margittal. Csütörtökön a vasgyárost játszik Pénteken a »Nagyapó« és a Kicsapott diákok kerül színre. Szombaton a »Hivatalos feleség« egy szenzációs orosz tárgyú regényből átdolgozott dráma kerül színre a főszerepben Paulainéval. Vasárnap a »Kék asszonyt« fogják megismételni.

Vasárnap d. u. II. Rákóczy Ferencz fogása, este a Toloncz Jászaival és Gyöngyivel. Hétfőn: Éljen a kis iparos, ujdonság Gyöngyivel.

Kedden: Helyettes.

Szerdán: Pepita, operette.

Csütörtökön: Vasgyáros.

Pénteken: Nagyapó és a kicsapott diákok, magyar operette, Szilgigety Edétől.

Szombat: Hivatalos feleség, ujdonság, orosz-tárgyú szenzációs dráma.

Vasárnap: Kék asszony.

Igazságszolgáltatás.**A büntető törvényszéknél a hét folyamára kitűzött ügyek.**

A büntető törvényszéknél is megkezdődtek már a bírói szünetelések s így a terhes tárgyalási napok is csökkentek s hetenként csak két-két napra tűzettek ki tárgyalások.

A jövő hétre kitűzött tárgyalási ügyek.

Hétfőn 5-én.

Elnök: Nagy J. bírák: Grám, Csató, közvádó: Pap. jegyző: Marossy. Tárgyalás alá kerülnek: Drimba András és társai ellen lopás büntette. Haris Mihály ellen erőszakos nemi közönség büntette; Mercsányi János és társai ellen, erőszakos nemi közönség büntette; és Popa Tódora ellen gondatl. okozott emberülés vétsége miatt.

Pénteken 9-én.

Elnök: Nagy J. bírák: Grám, Csató, közvádó: Korn. jegyző: Vajnovszky. Tárgyalás alá kerülnek: Hirsch Jakabné ellen lopás büntette; Boros Lajos ellen rágalmazás vétsége; Czige Jánosné sz: Kézi Klára ellen tüzész okozás vétsége és Molnar Imre ellen gyújtogatás büntette miatt.

Nem zsarolás, hanem rágalmazás vétségéért ítélte el ezelőtt mintegy hónappal a helybeli törvényszék Dr. Rothman Lipót ügyvédet, a kir. tábla pedig felmentette ezen vád alól, — tegnapi lapunkban tehát sajtóhibából irattott az, hogy nevezett ügyvéd zsarolásért ítéltetett el, mit most ezennel helyreigazítunk.

REGENY-CSARNOK.

P R A D A.

Fordította K. G.

59.

De olyan szépen nézett rá, Ottó férfiasabb erősebb lett, homlokán mély vonás húzódott végig, de nagyon jól állott, igazán ritka szép férfi volt, kár hogy minden jó és szép, soha sincs egyesítve kár hogy éppen akkor kell elveszítünk, mikor azt hisszük hogy kezünkben van.

Ha Ottó husz gazdag ember közt a legkevesebb vagyonnal rendelkezett volna, úgy Leonora biztosan őt választotta volna, de ez

már sok; a szeretet nála nem mehet tovább.

— Valami különös történet — kérdé.

— Nem vagy igen, ha úgy akarod. A gyári üzlet kitűnően megy. Olyan üzleteket csináltunk hogy atyám minden adosságait kifizethettem, e pillanatbn a házassodásra még nem gondolhatok azonban két év múlva ha nem is nagyon gazdag de jómódu ember leszek. Mit gondolsz Leonora?

Ismét olyan gyengéden nézett rá, egészen másképen mint azon este, mikor válniok kellett.

— Ottó! — szólt — szíveink hőb maradtak egymáshoy, bár a világ már nem tart jegyeseknek.

Örvendetes pir futotta el Ottó arczát, ez más beszéd volt mint akkor!

— Gondolod Lenora? — kiáltott elragadtatva — valóban ezt gondolod?

— Miért ne, mikor egyszer mondom?

— Mert akkor még egy kis szikrát sem hagyta meg számomra a reménységéből.

— Tettem-e Ottó? Az által nemde szabaddabbá tettek ama szomorú helyzetben?

Fájt nekem is, de szükség volt rá azért, hogy megfelelhess ama nagy munkának, meiyet magadra vállaltál? Talán azt hiszed, hogy én nem sokat szenvedtem akkor; bár senkivel sem vétettem észre?

A nagy szenvedés ugyan semmi nyomot sem hagyott hátra, sem homlokán sem szemében.

Ottó nagyon boldog volt, most visszaemlékezett a multra, mit akkor este beszélgettek, akkor minden sötét volt, most napfény pompás napfény! Szíve örvendett vére újra azzal a fiatal erővel száguldott ereiben.

— O Leonora! te olyan okos, olyan jó vagy! jobb és okosabb mint én. Tehát minden úgy van mint régen volt?

— Nem Otto! — felelt az fejét rázva — akkor nyilvános volt eljegyzésünk most azonban semmiféle kötelék nem áll fent köztünk még egy »igen« szócska sem.

De hiszen ez fölösleges is volna. Tudjuk mindketten, hogy egymást szívből szeretjük, jobban mint bárki más a világon, és ezekünk elég. Ha majd semmi féle akadály nem áll utjában nősülésetnek, jöjj el hozzám s egyszerűen kérd meg: »Akarod-e most« Addig azonban szabadok leszünk.

— De mire való mind ez? Én nem akarok szabad lenni, én lekötve akarok maradni.

— Azt éppen nem kívánom. Ha találsz valakit, ki szebb gazdagabb, szeretetre méltóbb, mint én feleségül akarod venni, soha sem fogom szemedre hányni. Nem fogom azt mondani sohasem; hogy Ottó megcsalt, sőt gondolni sem és ezért szabadnak hagylak, teljesen szabadnak.

— Miért? Hogy te is megtarthatd magadnak azt a bizonyos szabadságot?

— Természetesen ezt határoztuk.

— De hogy érezheti magát valaki szabadnak, ha szíve mégis le van kötve? Elképzelheted azt Leonora, hogy valaki el vegyen egy lányt és mást szeret? Az lehetetlen ha valaki úgy szeret mint a hogy mi egymást szeretjük.

Leonora két pillangó repülését nézte, mint szállnak virágról virágra e kérdést intézte magához:

— Mit gondolsz ez az ő szeretetéről? Lehet-e az oly erős, hatalmas érzélem hogy elfeledtesse velünk a száraz kenyeret a kemény húst a kellemetlen vagy rosszul berendezett lakást, a rongyos ruhákat? Én úgy beszélek róla, mint egy bölcs vagy talán inkább mint, a vak a színekről. Ez érzélemet úgy képelem el magamnak, mintha szép festmény volna, mely az előtt értékes, ki ért hozzá előttem pedig csak akkor becses, ha drága nehéz aranyos rámba van foglalva.

(Folyt. köv.)

TAVIRATOK**A német államtitkár Bécsben.**

Bécs, július 3. (Saját tud. távirata.) Bulow államtitkár ma Goluchowszky külügy-miniszternél volt dejenneren.

Requiem V. Ferdinándért.

Bécs, jul. 3. (Saját tudósítónk távirata.) Ma délután az udvari kápolnában gyászistentiszteletet tartottak V. Ferdinánd emlékére.

A munkaszünet rendezése.

Bécs, jul. 3. (Saját tudósítónk távirata.) Hasenohrl minisztertanácsos a vasárnapi munkaszünet rendezése ügyében Brüsszelbe nemzetközi kongresszusra utazott.

Titkos értekezlet.

Bécs, jul. 3. (Saját tud. táv.) Guluchowsky külügyminiszter ma huzamosabb titkos értekezletet tartott Bülow német külügyi államtitkárral.

A kolomeai katasztrófa.

Budapest, jul. 3. (Saját tud. táv.) A kolomeai katasztrófa egyik áldozatának, Dr. Zeiler ezred orvosnak hulláját megtalálták.

Az angol cukor-ipar érdekében.

Budapest, július 3. (Saját tud. távirata.) Londonból távirják: A City azon kereskedői, akik a cukor-iparban érdekelve vannak, gyűlést tartottak. A javaslatot elfogadták, a mely agasztónak mondja, hogy Ausztria-Magyarország, Németország és Franciaország fenntartják a cukor premiumot és felhívják a kormányt termékeiknek is nyílt piacot biztosítani.

A »Szigligeti Társaság« Derecskén.

— Távirati tudósítás. —

Érkezett éjjel 2 óra 35 perc.

Ezelőtt 3 évvel a »Szigligeti Társaság« azt a pontot vette fel működési körébe, hogy évenként Biharvármegye valamelyik nagyobb községében felváltva felolvasásokat rendez. Az első ilyen vidéki kirándulás 1895. jul. havában volt Nagyszalontán, mely a vendégszerető város fogadtatása és érdeklődése folytán kitűnően sikerült, a múlt évben a millenium miatt elmaradt a vidéki matiné az idén pedig Derecske község rendkívül szíves meghívása folytán, a »Szigligeti Társaság« ma délelőtt 10 órakor Derecskén tartja változatos programmal nyári felolvasó ülését.

A társaság tagjai, valamint a kirándulókhoz csatlakező többi résztvevők, kik csupa újságírókból állanak tegnap délután indultak el Nagyváradra a 2 óra 22 perczkor induló vegyes vonattal.

A pályaudvaron a közlekedők gyűltek össze:

Rádl Ödön elnök, Bodor Károly főtitkár, Winkler Lajos titkár, Láng József pénztáros, Dr. Gyémánt Jenő ellenőr, Sávó Kálmán, Lakos Lajos, Dr. Dési Géza, Bozóky Géza, Tóth Józsefné, Tóth József, Halász Lajos, Naményi Lajos. Az éjjeli vonattal jönnek Fehér Dezső, Hajós Miklós.

Berettyó-Ujfalunál kiszálltak a kirándulók, hol az indóháznál a derecskeiek nevében Leideg Imre kaszinói elnök üdvözölte a társaságot, mire Rádl Ödön elnök felelt, ki megköszönve a szíves fogadtatást örömet fejezte ki, hogy a derek magyar községben, Derecskén alkalma van a »Szigligeti társaságnak« néhány órát tölteni, melynek intelligenciája mindig pártolni igyekezett a magyar irodalmat.

A vasuti állomásnál meglehetősen nagyszámú közönség várakozott a vonat érkezésére, kik között hölgyek is számosan voltak.

Ezután kocsira ültek a kirándulók s egyenesen Derecskére hajtottak, hol szintén nagy ovációkkal fogadták őket. Több házan a nemzeti lobogó is ki van tűzve.

Derecskén Fráter Barna főszolgabíró a derecskei intelligencia élén üdvözölte a vendégeket, kik ekkor a fogadó bizottság által a lakásukba vezetve részint látogatásokat tettek, részint a Kaszinóban összegyűlve a késő esti órákig maradtak együtt.

NAGYVÁRADAI SZINKOR.**Ma két előadás.**

Bérlet 62-ik szám. Bérlet 62-ik szám.

Páros. Páros.

Nagyvárad, 1897. évi július 4-én,

az arad-nagyváradai színtársulat által.
Délután fél 4 órakor, félhelyárral:

Bérletszünet. Bérletszünet.

II. Rákóczy Ferencz fogsága.

Történelmi színmű.

Kezdeté délután 4 órakor, vége 6-kor.

Este:

Mérsékeltlen felemelt helyárral.

Jászay Mari urnő és Gyöngyi Izsó ur felléptével.

A TOLONCZ.

Népszínmű.

Kezdeté fél 8, vége 10 órakor.

KÖZGAZDASÁG.**A hegyi választmány ülése.**

A nagyváradai hegyközség választmánya tegnap délután 4 órakor dr. Sipos Árpád elnöke alatt, a városház tanácstermében ülést tartott.

Az ülésen a választmányi tagok majdnem kivétel nélkül megjelentek.

Elnök az ülést megnyitván felolvastatott a hegybírói jelentés, mely szerint az elmúlt június hóban a szőlőhegyen úgy a közegészségügy, valamint a hegy rendőri szolgálat ki-elégítő volt. Semmiféle bűnügy nem zavarta meg a hegyen üdülő szőlőbirtokosok csendjét. Halálozás nem fordult elő.

A permetezés, dacára a kedvezőtlen időnek ellett végezve. A Szőlő termés az idénre feltűnő jó eredménnyel mutatkozik, ha valami nem várt csapás tönkre nem teszi: A nap szám oly magas fokra hágott, hogy már több helyen 1 frt 30 kral is fizetik.

A hegybírói jelentés egyhangulag tudomásul vétetett.

Ezután Felolvasták, az 1887 évi mezőrendőri törvényen alapuló ügyrendtartást, mely szerint a hegybíró ténykedése sokkal szélesebb mederbe tereltetik, a hegyrendészet pedig egészen új alapra fektetett.

Az ügy rendszabály minden egyes pontja nagy lelkesedés mellett, egyhangulag vétetett tudomásul.

Ezután dr. Sipos Árpád egy tervezetet terjesztett elő a hegyi utak kibővítésére nézve. Röviden vázolja, hogy mily fontos befolyással van egy szőlő fejlődésére, a széles könnyen járható ut. Ezért tehát minden keskeny utnak szélessé való kibővítését az elnök sürgősnek tartja. A tervezet egyhangulag elfogadtatott s Márkus János hegybíró lett kiküldve kiküldetéséről az őszi közgyűlésen fog jelenteni. Érintkezésbe lépnek ez ügyből kifolyólag a városi mérnöki hivatallal s esetleges kisajátítási kérdésre nézve pedig a polgármesteri hivatallal.

Nagyobb vihart idézett elő az a kérdés, hogy több szőlőbirtokos felszólalt az ellen, hogy a szőlőhegyen kutyát nem szabad tartani. A választmány hosszas eszmecsere után kimondta, hogy már a törvény rendelkezése szerint *sem szabad a hegyen kutyát tartani így a kérdés még határozat tárgyát sem képezheti.*

Dr. Molnár Imre felszólalására az ülés Dr. Sipos Árpád elnöknek, hosszas lankadatlan és ügybuzgó tevékenységéért, melyel minden között igyekezett előmozdítani a szőlőbirtokosok ügyeit, tanácsaival pedig folyton támogatja őket, nagy lelkesedéssel eddigi működéséért jegyzőkönyvi köszönetet szavaztak. Az ülés ezzel véget ért.

A második permetezés. A peronoszpóra elleni védekezés szempontjából hozott szabályrendlet értelmében, a nagyváradai szőlőhegyen holnap kezdődik meg a második permetezés. A szőlőbirtokosok kötelezettek szőlőiket »bor-dói keverék«-kel megpermetezni, ellenkező esetben az saját költségükre, a hegybírói hivatal által fog teljesíteni.

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1897. július 3-án.

Magyar aranyjárdék 4 ^o / _o	—	—	—	123.—
Magyar koronajárdék	—	—	—	99.80
Magyar vasuti kölesön aranyban 4 ^o / _o	—	—	—	123.50
Magyar vasuti kölesön ezüstben 2 ^o / _o	—	—	—	101.50
Magyar keleti vasuti államkötvény 1878-ból	—	—	—	120.50
Magyar földterhermentesítési kötvény 4 ^o / _o	—	—	—	97.75
Italmé ési jog megváltási kötvény	—	—	—	101.—
Hervát-szlavon földterhermentesítési kötvény	—	—	—	97.75
Magyar nyereséj sorsjegy-kölesön	—	—	—	153.50
Tiszaszabályozási és szegedi sorsjegy kölesön	—	—	—	121.50
Csiztrák járadék papirban	—	—	—	101.75
Csiztrák járadék ezüstben	—	—	—	101.75
Csiztrák járadék aranyban	—	—	—	123.20
Csiztrák korona járadék	—	—	—	100.75
1860. csiztrák államsorsjegyek	—	—	—	146.—
Csiztrák magyar bankrészevény	—	—	—	950.—
Magyar hitelbank részvény	—	—	—	400.25
Csiztrák hitelintézeti részvény	—	—	—	338.40
Páris vista	—	—	—	355.—
20 márkás arany	—	—	—	952.—
Német birod lmi márka	—	—	—	58.65
London vista	—	—	—	119.55
Páris vista	—	—	—	47.57 ¹ / ₂
20 márkás arany	—	—	—	11.73

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Fröhlich József

méz- és viaszáru-üzlete
Nagyváradon.

Ajánlom a Főt. kath. Plébános urak b. figyelmébe kitűnő minőségben és az egyház rendeletei szerint **valódi tiszta méhviaszból** készített templomi és egyéb viaszgyertyáimat.

Elsőrendű valódi tiszta oltár-méhviaszgyertya 1 kg. 3 frt

Elsőrendű husvéti-méhviaszgyertya 1 kg. 2 frt 60 kr.

Sárga oltári-méhviaszgyertya a nagyhetti

szertartáshoz és gyászistentiszteletekhez

1 kg. 2 frt 20 kr.

Másodrendű méhviaszgyertya 1 kg. 2 frt.

Műviaszgyertya 1 kg. 1 frt 60 kr.

Gyújtó viaszgyertya, nem csepegtet, 1 drb 10 kr

1 kg. 2 frt.

Finom tomjén 1 kg. 1 frt 20 kr.

Részletes árjegyzékkel kívánatra — bérmentve szolgállok. — Bármely fajta viaszgyertyámat, 5 kilogramm mennyiségtől kezdve bármely postaállomásra díjmentesen csomagolva bérmentve szállítom.

Czégem számos előkelő kitüntetéssel és elismerő levéllel rendelkezik.

Teljes tisztelettel

Fröhlich József.

118-9-0

Az országszerte ismert**Parádi savanyuviz**

főraktára Nagyváradon Biharvármegye részére

JANKY ANTAL urnál.

A szabad szénsav, szénsavas sók, s kénkönléghen rendkívül gazdag,

páratlannak ismert kénes savanyuviz.

Hatalmas gyógyszer idült légszű, tüdő, gyomor, bél és hólyaghurutban, hunyók és fővény korban, lankadt ideg működésből származott emésztési zavarokban, idült, kimerítő köszvény és csuzban, renyhe lefolyásu arany érben, máj és lép-daganatokban szenvedőknek.

Mint idült ital különösen ott ajánlható, hol az ivóvíz rosz, vagy hol járványos betegségek urakodni szoktak.

A Parádi savanyuviz források kezelősége.

194-8-10

!!Tombola és táncünnepély!!

Vasárnap 1897. július 4-én
a Wöber szálloda kerthelyiségében
(indóház mellett)

HORVATH BÉLA első rendű zenekar
közreműködése mellett

nagy ünnepély

INGYENES TOMBOLÁVAL

és

táncszal rendeztetik.

- 1-ső nyeremény egy hordó sör
- 2-ik nyeremény egy sült malacz
- 3-ik nyeremény egy kis hordó bor
- 4-ik nyeremény egy üveg pezsgő

Kezdeté d. u. 5 órakor. Belépti-díj nincs.
2 ujonnan átalakított fedett tekepálya a t. vendégek részére rendelkezésre áll.

A szállósi sörfőzdéből szállított frissen csapolt
László-sör,

valamint jó izletes ételek és italok pontos kiszolgálásról gondoskodva van.

1 nagy pohár sör 8 krajczár.
1 nagy korsó sör 12 krajczár.

Számos látogatást kér, mély tisztelettel

Kecskeméthy István,
vendéglős.

Tégla eladás.

Az **ősii** és **olaszii** téglai-üzem beszüntetése következtében a raktáron levő összes **kitünő minőségű építési téglá** mélyen leszállított árban egészben vagy részletekben

eladó.

Értekezhetni Szaniszló-utca 713. sz. a.

209-1-3

Pekanovits Imre.

Richter-ile Horgony-Pain-Expeller
Liniment. Capsici comp.

Ezen hírneves házszer ellentáll az idő megpróbáltatásának, mert már több mint 27 év óta megbízható, fájda-tomosillapító beörzsoféséként alkalmazták kószvénynek, esuznál, tagszaggatásnál és meghűléseknek. A által beörzsofésékre is mindig gyakraabban rendeltek. A valódi Horgony-Pain-Expeller, gyaktorta Horgony-Liniment-olajvezetés alatt, nem tikos szer, hanem igazi népszerű házi-szer, melynek egy háztartásban sem kellene hiányozni. 40 kr., 70 kr. és 1 frt. üvegekben árban májdnem minden gyógyszertárban készletben van; főraktár: Török József gyógyszerésznél Budapest. Be-vásárlás alkalmával igen óvatosak legyünk, mert több kisebbbirtékú utárat van forgalomban. Ki nem akar megkárosodni, az minden egyes üveget „Horgony” védjegy és Richter cégjegyzes nélkül mint nem valódit utasítsa vissza.

RICHTER F. AD. és társa. cs. és kir. udvari szállók. RUDOLSTADT.

Hölgyek figyelmébe!!

Markovits Mór parti-áruháza Kert-utczán.

Végeladást nem rendezek

azért az összes raktáron levő divat és vászon cikkekét bármilyen árakban elárusítom a meddig a készlet tart. E ritka alkalmat a nagyérdemű hölgyközönség figyelmébe ajánlva maradtam kiváló tisztelettel.

Markovits Mór,

parti-áru kereskedő.

264-32-52

Egyházi és egyleti zászlók.

Kitüntetve:

Szeged 1876. — Székesfehérvár 1879.

Kitüntetve:

Deés 1879. — Budapest 1885. 1896.

Magyarország legrégibb egyházi szerek és zászlók gyára

OBERBAUER ALAJOS utóda,

József főherczeg és Klotild főherczegasszony ö császár és királyi fenségeinek udvari szállítója

BUDAPEST, IV. ker., Váci-utca 14-ik szám. — Alapított 1863-ik évben.

Elismert megbízhatóság, pontos és szolid kiszolgálás.

Ajánlom dúsan felszerelt

egyházak és kápolnák berendezéséhez szükséges

tárgyaimat a legjutányosabb áron, a lehető legszebb kivitelben, nevezetesen:

MISERUHÁKAT,

Pluviale, Dalmatika és Ornatusokat. — Egyházi és társulati lobogók.

Tűzoltók, iskolásgyermek, Mária-társulati, ipartársulati, dalegyleti és temetkezési egyleti zászlókat.

Szent szobrokat, csillárokat, ciborium és kelyheket. Fali és oltárgyertyatartók és oltárlámpákat.

Monstranciák, stációképek, oltárok, úr-koporsókat stb. stb.

Régi ruhák javítását, valamint kelyhek, ciborium, monstrancia, oltárlámpák és oltárgyertyatartók megezüstözését vagy meg-aranyozását elvállalom és olcsón készítem el.

Nagy választék arany-, ezüst- és selyemhímzésekben, valamint hímzett egyházi ruhákban.

Képes árjegyzéket és költségvetést kívánatra bérmentve küldök. (242) 35-52

Műhímzés.

Templom- és kápolna berendezések.

Egyházi ruhák és fehérneműk.

F e l ü l m u l !

Minden eddig létezőket

Flegman Ármin

zöldfa-utczai női divatkereskedő

leszállított árjegyzéke:

Mosó voilok ezelőtt 28. 35. 40. most **15. 17. 19.**
 Ruhaszövetek ezelőtt 80. 120. 180. most **25. 40. 85.**
 Fekete ternò ezelőtt 100. 150. 200. most **45. 84. 105.**

1 vég legkitünőbb vászon ezelőtt 14 frt, most 7.20.

1 vég jó vászon ezelőtt 6 frt, most 2.75.

1 vég legfinomabb chiffon ezelőtt **10 frt** most **5.10.**

Szőnyeg, függöny, ágyterítők félárban
1000 drb női felöltők u. m. kabátok, gallérok, köpenyegek
 ezelőtt **9. 12. 16. 20. 30 frt**
 most **1. 2. 3. 5. 8 frt**

Bélésneműek diszek minden elfogadható árban
Férfi és női fehérneműek kiárusítása

193-7-10 **m i n d e n á r b a n.**

Kalotaszegi mintázott és sima vásznak 11. 14. 18. 24 kr.